

KAJ SE DOGAJA Z NASILJEM, KO NAS NI NA ŠOLI?

Področje: psihologija

RAZISKOVALNA NALOGA

Sara Remic

9. razred

Mentorica: Sanela Imamović

2020/2021

Osnovna šola n. h. Maksa Pečarja

KAZALO

UVOD	6
NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE.....	7
HIPOTEZE.....	7
I. TEORETIČNI DEL	8
KAJ JE MEDVRSTNIŠKO NASILJE?	8
VRSTE MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA.....	8
SPLETNO NASILJE.....	9
DINAMIKA MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA.....	10
Žrtve nasilja.....	10
Povzročitelji nasilja	10
Opazovalci nasilja	11
PROBLEM MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA	11
POSLEDICE NASILJA	12
KAKO PREPOZNAMO NASILJE?.....	12
II. EMPIRIČNI DEL	14
METODOLOGIJA.....	14
INTERPRETACIJA REZULTATOV	15
a) ANALIZA REZULTATOV – UČENCI	15
b) ANALIZA REZULTATOV – SVETOVALNI DELAVCI	27
RAZPRAVA	34
ZAKLJUČEK.....	36
LITERATURA.....	38
PRILOGE	39
Priloga 1: Anketni vprašalnik za učence	39
Priloga 1: Anketni vprašalnik za svetovalne delavce	42

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol učencev	15
Graf 2: Razred, ki ga učenci obiskujejo.	16
Graf 3: Učenci, ki so doživeli nasilje v času pouka na šoli.....	17
Graf 4: Kako pogosto so učenci doživljali nasilje v času pouka na šoli?	19

Graf 5: Komu so učenci zaupali o doživetem nasilju v času pouka na šoli?	20
Graf 6: Koliko učencev je doživljalo nasilje v času šolanja na daljavo?	21
Graf 7: Oblike nasilja, ki so jih bili deležni učenci v času šolanja na daljavo.....	22
Graf 8: Kako pogosto so učenci doživljali nasilje v času šolanja na daljavo?.....	23
Graf 9: Občutek o pogostosti doživetega nasilja, ki ga učenci doživljajo v času šolanja na daljavo in v času pouka na šoli.....	24
Graf 10: Koliko učencev doživlja nasilje v času pouka na daljavo in v času pouka na šoli? ..	25
Graf 11: Komu so učenci zaupali o doživetem nasilju v času pouka na daljavo?	26
Graf 12: Kdo je svetovalnim delavcem poročal o nasilju v času pouka na šoli?.....	28
Graf 13: Kako pogosto so bili svetovalni delavci obveščeni o nasilju v času šolanja na daljavo?	29
Graf 14: O katerih oblikah spletnega nasilja so bili svetovalni delavci obveščeni v času šolanja na daljavo?	30
Graf 15: Mnenje svetovalnih delavcev o tem, ali so bili učenci, ki so bili deležni nasilja s strani vrstnikov v času pouka na šoli, deležni tudi nasilja v času šolanja na daljavo.	31
Graf 16: Mnenje svetovalnih delavcev o tem, ali je nasilja med učenci v času šolanja na daljavo manj	32
Graf 17: Kdo je svetovalnim delavcem posredoval informacije o nasilju med učenci, ko je pouk potekal na daljavo?.....	33

KAZALO TABEL

Tabela 1: Oblike nasilja, ki so jih bili deležni učenci na šoli	18
Tabela 2: Kako pogosto so svetovalni delavci obravnavali posamezne primere nasilja v času pouka na šoli?.....	27

ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji mentorici, ki me je spodbujala in mi pomagala pri izdelavi raziskovalne naloge, in staršem za vso podporo. Zahvala gre tudi vsem učencem osnovnih šol in svetovalnim delavcem, ki so izpolnili anketo.

POVZETEK

V raziskovalni nalogi želim ugotoviti, kaj se dogaja z medvrstniškim nasiljem v času šolanja na daljavo. Zanima me, ali obstajajo razlike v tem, koliko nasilja je prisotnega med učenci v času, ko pouk poteka na šoli, in v času, ko smo zaradi epidemije doma in poteka šolanje na daljavo. Pripravila sem anketni vprašalnik, ki so ga izpolnjevali učenci od 6. do 9. razreda izbranih osnovnih šol. Pokazalo se je, da so učenci v času šolanja na daljavo deležni manj nasilja kot v času pouka na šoli, se je pa v času pouka na daljavo malce poveča prisotnost spletnega nasilja. Le del učencev, ki so doživljali nasilje na šoli, poroča, da doživljajo nasilje tudi na daljavo. Nihče izmed učencev ni poročal, da nasilje na daljavo doživlja vsak dan, medtem ko je nekaj učencev poročalo o tem, da doživljajo nasilje na šoli vsak dan. Učenci v času pouka na šoli najpogosteje o doživetem nasilju zaupajo prijateljem, medtem ko v času šolanja na daljavo pogosteje zaupajo staršem.

V raziskovalno nalogo sem vključila tudi svetovalne delavce ljubljanskih osnovnih šol, za katere sem pripravila anketni vprašalnik. Želela sem ugotoviti, koliko nasilja zaznavajo v času, ko poteka šolanje na daljavo. Svetovalni delavci so v času pouka na šoli obravnavali primere fizičnega, psihičnega, spletnega in materialnega nasilja. Večina je mnenja, da je nasilja v času šolanja na daljavo manj. V večji meri tudi poročajo, da nasilja niso opazili oz. da v času šolanja na daljavo o njem niso bili obveščeni. Tako v času pouka na daljavo kot pouka na šoli jih o nasilju največkrat obveščajo učitelji.

UVOD

Medvrstniško nasilje je prisotno na vseh šolah in je težava, s katero se šole srečujejo. Tudi sama sem že bila deležna nasilja s strani vrstnikov tako na šoli kot v času šolanja na daljavo.

Vsako nasilje s seboj nosi tudi številne posledice. Spletno nasilje, ki je ena od vrst medvrstniškega nasilja, ima lahko v veliko primerih hujše posledice kot verbalno, psihično ali fizično nasilje, saj se od njega žrtev ne more umakniti. Tudi ko misli, da je v varnem okolju, na primer doma, jo spletno nasilje spremlja. Vsi dobro vemo, da smo v dobi, kjer se veliko stvari dogaja na spletu in spletnih omrežjih, kot sta Instagram in Snapchat, ki sta še posebej znana med najstniki.

Raskauskas in Stoltz (2007, Pečjak, 2015) ugotavljata, da je spletno nasilje običajno podaljšek nasilja, ki se odvija na šoli. Kaj pa se v resnici dogaja z nasiljem v času epidemije, ko učencev ni na šoli in so vsi stiki in komunikacija premaknjeni na splet? Ali je v času šolanja na daljavo spletnega nasilja več ali manj? Ali so učenci, ki so bili že v šoli žrtve nasilja, zdaj postali tudi žrtve spletnega nasilja? Ali obstaja razlika v tem, komu učenci zaupajo, da doživljajo nasilje v času, ko so na šoli, in v času epidemije, ko so večino časa doma in ko so njihovi stiki z drugimi osebami omejeni?

To so vprašanja, s katerimi se ukvarjam skozi raziskovalno nalogo. Poskušam raziskati, kaj se dogaja z medvrstniškim nasiljem in še posebej s spletnim nasiljem, saj so zaradi epidemije Covida vsi medosebni odnosi na spletu. V raziskavi skušam ugotoviti, ali obstaja razlika v tem, koliko učencev je doživljalo nasilje v času, ko je pouk potekal v šoli, in v času šolanja na daljavo.

V teoretičnem delu sem najprej opisala, kaj je medvrstniško nasilje, predstavila sem različne vrste nasilja in bolj podrobno opisala spletno nasilje. Opisala sem značilnosti učencev, ki so vpleteni v nasilje. Na kratko sem opisala, zakaj je medvrstniško nasilje lahko problematično, katere so njegove značilnosti in kako ga prepoznamo.

V empiričnem delu so predstavljeni rezultati raziskave. V raziskavi so sodelovali učenci od 6. do 9. razreda. V raziskavo sem vključila tudi svetovalne delavce, saj sem želela razširiti področje raziskave. Za vse vključene sem oblikovala spletni anketni vprašalnik, s pomočjo katerega sem lahko prišla do odgovorov.

NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNE NALOGE

Namen moje naloge je ugotoviti, ali obstajajo razlike v pojavu nasilja v času, ko pouk poteka na šoli, in v času šolanja na daljavo. Ker je nasilje tisto, ki je pogosto prezrto in neopazno, morda obstaja še večja verjetnost, da ostane neopaženo v času šolanja na daljavo, ko učenci nimajo toliko medosebnih stikov z drugimi, ko se njihova socialna mreža skrči in se lahko čutijo še bolj ujete v krog nasilja, ki ga doživljajo, a o njem ne spregovorijo.

V ta namen sem si zastavila sledeče cilje, ki jih želim raziskati:

- Ugotoviti, ali se je nasilje zaradi tega, ker učenci med seboj nimajo fizičnega stika, zmanjšalo.
- Ugotoviti, ali se je morda v času šolanja na daljavo povečalo spletno nasilje.
- Ugotoviti, ali so nasilja na spletu v času šolanja na daljavo deležni le tisti učenci, ki so ga bili deležni tudi v času, ko je pouk potekal na šoli.
- Ali obstajajo razlike v tem, v kolikšni meri učenci poročajo o doživetem nasilju v času šolanja na daljavo in v času, ko je pouk potekal na šoli?

HIPOTEZE

Na osnovi ciljev, ki jih želim skozi raziskavo preučiti, sem postavila sledeče hipoteze:

Hipoteza 1: Nasilja med vrstniki je v času šolanja na daljavo manj kot v času pouka na šoli.

Hipoteza 2: Spletno nasilje se je v času šolanja na daljavo povečalo.

Hipoteza 3: Učenci, ki so bili deležni nasilja v času, ko je pouk potekal na šoli, so ga deležni tudi v času, ko pouk poteka na daljavo.

Hipoteza 4: Učenci v času šolanja na daljavo redkeje poročajo o doživetem nasilju kot v času, ko je pouk potekal na šoli.

Hipoteza 5: Učenci o doživetem nasilju v času šolanja na daljavo najpogosteje zaupajo prijateljem.

I. TEORETIČNI DEL

KAJ JE MEDVRSTNIŠKO NASILJE?

O medvrstniškem nasilju govorimo, kadar je neki učenec v daljšem časovnem obdobju večkrat izpostavljen agresivnemu vedenju oz. negativnim dejanjem, ki jih je povzročil njegov vrstnik ali skupina vrstnikov (Olweus 1993, Pečjak 2015).

Medvrstniško nasilje je zavestno, namerno in ponavljajoče se dejanje. Vključuje agresivno, manipulativno in izključevalno obnašanje. Za medvrstniško nasilje je značilno neravnovesje moči med žrtvijo in povzročiteljem nasilja, ko je en učenec šibkejši, se težko brani in je nemočen proti drugemu učencu ali učencem (prav tam).

Med medvrstniško nasilje štejemo tudi nasilje, ki se je zgodilo enkrat, a je šlo za hujšo obliko nadlegovanja (prav tam).

VRSTE MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

Medvrstniško nasilje se lahko pojavlja v različnih oblikah. Lahko je psihično, fizično, spolno, spletno in materialno (Lešnik Mugnaioni idr., 2016, str. 14–15):

Fizično nasilje: grizenje, brcanje, porivanje, suvanje, vlečenje za lase, pljuvanje, praskanje, boksanje, udarci, klofute in druge oblike fizičnih napadov, fizično poškodovanje itd.

Psihično nasilje:

Psihično – verbalno nasilje: žaljenje, zmerjanje, posmehovanje, podcenjevanje, žaljenje po telefonu, zmerljivke, povezane z imenom, rasistične pripombe, ogovarjanje, širjenje lažnih in zlonamernih govoric, zaničevanje, ščuvanje, grožnje itd.

Psihično – neverbalno nasilje: mimika obraza, nesramne kretnje, zaničljive geste, manipuliranje/uničevanje prijateljstva, sistematično izključevanje, ignoriranje, izolacija, pošiljanje (pogosto anonimnih) strupenih opazk, dopuščanje ogovarjanja, molk kot sredstvo pritiska itd.

Spolno nasilje: namigovanje na spolnost in šale s spolno vsebino, opolzko gestikuliranje in govorjenje, nadlegovanje zaradi pripadnosti spolu, nagovarjanje na spolnost, prikazovanje pornografskega materiala, otipavanje, zalezovanje, spolni napad itd.

Materialno nasilje: izsiljevanje ali nasilni odvzem denarja ali druge lastnine, poškodovanje ali uničenje osebne lastnine in šolskih potrebščin, odvzem in uporaba telefona itd.

Spletno nasilje: namerno in ponavljajoče nadlegovanje in/oz. ustrahovanje preko interneta, mobilnih telefonov in drugih informacijsko-komunikacijskih tehnologij, kot so npr. pošiljanje žaljivih sporočil, pošiljanje ali objavljanje škodljivih, neresničnih ali krutih izjav, objavljanje občutljivih, zasebnih informacij (npr. zasebnih sporočil ali fotografij), pošiljanje ali objavljanje obdelanih fotografij na žaljiv način, prilaščanje druge identitete z namenom osramotitve in škodovanja, obrekovanje na forumih, blogih ali socialnih omrežjih, izključevanje iz spletne skupnosti oz. spletne skupine prijateljev, snemanje nasilnih ali drugače neprimernih videoposnetkov (npr. šolskih preteпов) in razpošiljanje ter objavljanje teh posnetkov na spletu, pošiljanje grozilnih sporočil z namenom zastraševanja in izsiljevanja itd.

SPLETNO NASILJE

Spletno nasilje je nasilje osebe nad drugo osebo preko spleta. Med najstniki se najpogosteje izvaja kot spletno ustrahovanje, spletno trpinčenje in spletno nadlegovanje. Vse skupaj lahko poimenujemo z angleško besedo »cyberbullying«, kar pomeni ustrahovanje preko digitalnih naprav (npr. tablični računalniki, mobilni telefoni in računalniki). Spletno nasilje se lahko pojavi prek različnih aplikacij, klepetalnikov, družabnih omrežij, SMS in MMS sporočil, forumov in iger. Največkrat gre za objavljanje, pošiljanje in deljenje škodljivih ali negativnih vsebin o nekom, s čimer ga spravimo v zadrego ali pa ga ponižamo (<https://safe.si/nasveti/spletno-in-mobilno-trpincenje/spletno-nasilje>).

Za spletno nasilje je značilno, da se pretežno pojavlja izven šolskega prostora, a je običajno z njim tesno povezan – z odnosi učencev na šoli (Muršič idr., 2016). Raskauskas in Stoltz (2007) sta v svoji raziskavi ugotovila, da so bili otroci, ki so bili deležni tradicionalnih oblik nasilja, pogosto tudi žrtve spletnega nasilja (Pečjak, 2005).

Povzročitelji nasilja so pri spletnem nasilju pogosto anonimni in če nasilneža ni mogoče izslediti, to pomeni, da lahko dela, kar želi, ne da bi čutil posledice in nosil odgovornost za svoja dejanja (prav tam).

Razlika med spletnim nasiljem in drugimi oblikami nasilja med vrstniki je tudi v tem, da ima po navadi učenec varen kraj, kamor se lahko zateče pred nasiljem, to je praviloma dom. Spletno nasilje pa s tehnologijo lahko vstopi v vsak dom (prav tam).

Še posebej škodljivo za žrtev pri spletnem nasilju je to, da je občinstvo številno, žrtev pa ostaja ranljiva in izpostavljena. Zato so posledice spletnega nasilja lahko celo hujše kot v primeru katere izmed drugih oblik medvrstniškega nasilja (Muršič idr., 2016).

DINAMIKA MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

V procesu medvrstniškega nasilja se med učenci, ki so vpleteni, oblikuje posebni odnosi. Žrtev, povzročitelji nasilja in opazovalci imajo svoje vloge.

Žrtve nasilja

Žrtve so dalj časa izpostavljene agresivnemu vedenju s strani vrstnika ali skupine vrstnikov in nasilje, ki ga doživljajo, pušča za seboj številne posledice, ki slabo vplivajo na njihov učni uspeh, socialno vključenost in zdravje (Lešnik Mugnaioni idr., 2016).

Pri medvrstniškem nasilju prihaja v odnosu med žrtvijo in nasilnežem do velike asimetrije moči, kar postavlja žrtev v položaj, ki ji onemogoča, da bi sama uspela ustaviti nasilje. Pogosto si o tem ne upa povedati odraslim, saj se boji, da bi potem lahko bilo še huje. Ne verjame, da ji kdo lahko pomaga, saj tudi njeni poskusi, da bi ustavila nasilje, niso bili uspešni. Da bi sploh preživela, oblikuje različne strategije preživetja, da bi se nasilju izognila ali ga zmanjšala – npr. izostaja od pouka, v šolo hodi prepozno ali po drugi poti, pogosto zboleva, med odmori ali na ekskurzijah je usmerjena v učitelja, poskuša biti čimbolj neopazna itd. (prav tam).

Žrtve so pogosto nezadovoljne s šolo, ki jo obiskujejo, saj menijo, da med sošolci niso priljubljene, in pogosto občutijo strah, potrto in osamljenost. Ne znajo se braniti na pravi način. So učno manj uspešne, kljub temu, da imajo do šole in šolskega dela pozitiven odnos. Imajo malo zaupanja vase, v svoje sposobnosti in zmožnosti. Pogosto so nezadovoljne, napete in se težje obvladujejo. Imajo slabo samopodobo in težko vzpostavljajo stike z drugimi. So nezaupljive, zaprte same vase in zelo občutljive. Raje so same kot v družbi vrstnikov. Svoje jeze, kljub temu da jo večkrat občutijo, ne izražajo (Pušnik, 1999).

Povzročitelji nasilja

Povzročitelji nasilja se počutijo pomembni in priljubljeni, saj menijo, da jih vrstniki cenijo in spoštujejo. Imajo strah pred izgubo ugleda in časti. Zahtevajo, da se jim drugi prilagodijo in ravnajo po njihovih željah. Če koga prizadenejo, ne izražajo občutkov krivde. So maščevalni in oškodujejo tudi najbližje. Izražajo visoko telesno agresivnost, večkrat tudi uničujejo predmete, kričijo, grozijo in preklinjajo. Radi nasprotujejo okolju, kažejo nezaupanje in nenaklonjenost ter se vedejo tako, kot da jim za mnenje drugih ni mar (Pušnik, 1999).

Opazovalci nasilja

Opazovalci se lahko na videno nasilje različno odzivajo. Nekateri izmed njih ga le opazujejo in vanj ne posegajo, drugi se smejiijo žrtvi, tretji pa skušajo tolažiti žrtev ali jo celo braniti.

Glede na to, kako se opazovalci vedejo, lahko govorimo o (Pečjak, 2015, str. 64):

- posnemovalcih nasilneža: ko nasilnež deluje kot model in se mu pridružijo pri izvajanju nasilja;
- podpornikih nasilneža: aktivni podporniki pomagajo nasilnežu s tem, da ga spodbujajo (»Daj ga!«), drugi pa se lahko žrtvam posmehujejo in s tem dajejo potuho nasilnežu;
- nevpletenih: učenci nasilje opazujejo, vanj pa ne posegajo – razlogi za to so pogosto: ne vedo, kaj storiti, bojijo se, da bi se nasilnež preusmeril nanje, bojijo se, da bi celotno situacijo poslabšali;
- branilcih žrtve: nekaterim učencem ni všeč nasilje in to tudi pokažejo na različne načine (predvsem neverbalno), vendar ne zaustavijo nasilja in ne branijo žrtve; nekateri učenci pa skušajo zaustaviti nasilje, žrtev potolažiti, jo braniti pred nasilnežem na različne načine ali pa prositi za pomoč odrasle.

Žrtve imajo zelo pomembno vlogo pri ustavitvi nasilja, zato je zelo pomembno, da jih opolnomočimo, da o videnem nasilju obvestijo odrasle, podprejo žrtve in se znajo nenasilno zoperstaviti povzročitelju nasilja (Muršič idr., 2016).

PROBLEM MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

Običajno o medvrstniškem nasilju vemo bolj malo, saj le-to ostaja prikrito. Najpogostejši razlogi, zakaj do tega pride, so (Pečjak, 2015, str. 12):

- nasilneži in žrtve o tem molčijo;
- odrasli ta pojav pogosto podcenjujejo, ga minimalizirajo;
- odrasli pogosto tega pojava ne zaznajo več let in stisk učencev ne interpretirajo pravilno;
- v mnogih kulturah se od otrok pričakuje, da bodo sami rešili težave;
- žrtev se pogosto počuti osramočena, ponižana, noče priznati sebi in drugim, da je socialno manj iznajdljiva in se ne zna braniti;
- starši se sramujejo otrok, ki niso uspešni v socialnih stikih in postanejo žrtve.

Za ustrezno ustavitve medvrstniškega nasilja je običajno potrebno zunanje posredovanje, ki pa se pogostokrat ne zgodi, saj je nasilje prikrito in ga ne opazimo.

POSLEDICE NASILJA

Posledice medvrstniškega nasilja na učence so različne in se gibljejo na kontinuumu od manjše prizadetosti pa vse do najhujših primerov, ki se končajo s smrtjo (Pečjak, 2015).

Pri učencih, ki doživljajo medvrstniško nasilje, prihaja do izrazitih stisk, do sprememb v čustvovanju in vedenju, spremenjenega odnosa do šole, vrstniške skupine in družine, poslabšanja psihičnega in fizičnega zdravja, slabšega učnega uspeha, materialne škode in drugih slabih posledic. Doživljanje nasilja lahko škodljivo vpliva na otrokovo dobrobit in razvoj, na odnos do drugih ljudi in sebe. Posledice so najhujše, če je žrtev dolgotrajno izpostavljena različnim vrstam in oblikam nasilja, predvsem če odgovornost za doživljanje nasilja nato pripisuje sebi (Muršič idr., 2016).

Raziskovalci ugotavljajo, da so posledice spletnega nasilja lahko celo hujše kot v primeru katere izmed tradicionalnih oblik medvrstniškega nasilja. Kessler Schneider s sodelavci (2012) je v raziskavi ugotovil, da povzroča spletno nasilje v primerjavi s tradicionalnimi oblikami nasilja večjo depresivnost, več samomorilnih misli, več samopoškodovanja in vodi k več poskusom samomora. Najhujše pa je, kadar učenec poroča, da je žrtev tako šolskega kot spletnega nasilja (Pečjak, 2015).

Žrtve medvrstniškega nasilja imajo torej lahko številne posledice, zato je smiselno povečati občutljivost za prepoznavanje nasilja tako doma kot tudi v šolskem okolju (prav tam).

KAKO PREPOZNAMO NASILJE?

Da učenec doživlja medvrstniško nasilje, lahko opazimo v njegovem vedenju, zdravju, počutju, socialni vključenosti in odnosu do šole. Na vsako spremembo v vedenju moramo biti pozorni in raziskati, kaj se skriva v ozadju le-te.

Na kaj moramo biti pozorni na šoli (Pečjak, 215, str. 51):

- če učenec dobi veliko negativne pozornosti in ga drugi dražijo;
- če sedi pri malici/kosilu sam, nima prijateljev za igro med odmori;
- če ga nihče izmed sošolcev ne izbere, ko se izbirajo športne ali učne skupine v razredu;
- ne govori, je deležen sarkastičnih opazk, če kaj naredi;
- če je učenec nesrečen, v stiski, umikajoč;
- če redko sodeluje ali pogosto izostaja;
- če je žrtev fizične agresije in trdi, da je sam kriv za to.

Starši pa so lahko pozorni na sledeče znake:

- če opazijo bojazen, strah pri odhodu v šolo; iskanje razlogov za zamujanje in odhod domov/v šolo po daljši poti;
- če se pojavijo drugi znaki bojazni (npr. močenje postelje in nočne more, glavoboli, bolečine v trebuhu – posebno zjutraj, pred odhodom v šolo);
- če otrok pride domov z raztrganimi zvezki ali obleko, z modricami;
- če otrok izgublja šolske potrebščine;
- če otrok prosi za dodaten denar;
- če otrok prejema skrivnostne in neprijetne telefonske klice;
- če se pojavi jezno vedenje do staršev in sorojencev;
- če je depresiven, žalosten, poskusi storiti samomor;
- če se ne zmore skoncentrirati za šolsko delo in popušča v šoli;
- če odklanja pogovor oz. prikriva, kaj je narobe;
- če s seboj nosi stvari za zaščito (npr. palica, nož);
- če priče uporabljati govorico žrtve (se izogiba očesnemu kontaktu in telesnemu dotiku).

II. EMPIRIČNI DEL

METODOLOGIJA

METODA PREUČEVANJA PISNIH VIROV

V teoretičnem delu sem se najprej lotila preučevanja literature na tem področju. Mentorica mi je svetovala, kje si lahko o tej tematiki več preberem. Sledilo je načrtovanje dela. Določili sva cilje in lotila sem se priprave teoretičnega dela.

METODA ANKETIRANJA

Da bi pridobila čim več podatkov, sem pripravila dva spletna anketna vprašalnika – enega za učence in enega za svetovalne delavce.

V reševanje ankete za učence so bili vključeni učenci od 6. do 9. razreda. Posredovala sem jo na več bežigrjskih osnovnih šol. Bila je anonimna, sestavljena iz 12 vprašanj zaprtega in polodprtega tipa. Anketni vprašalnik med drugim vsebuje vprašanja izbirnega tipa, pri katerih je možnih več odgovorov. Anketo je rešilo 115 učencev.

Anketo za svetovalne delavce sem posredovala na elektronske naslove vsem svetovalnim delavcem ljubljanskih osnovnih šol. Odgovorilo jih je 18. Sestavljena je iz 7 vprašanj zaprtega in polodprtega tipa, med drugim vsebuje vprašanja izbirnega tipa, pri katerih je možnih več odgovorov. Bila je anonimna.

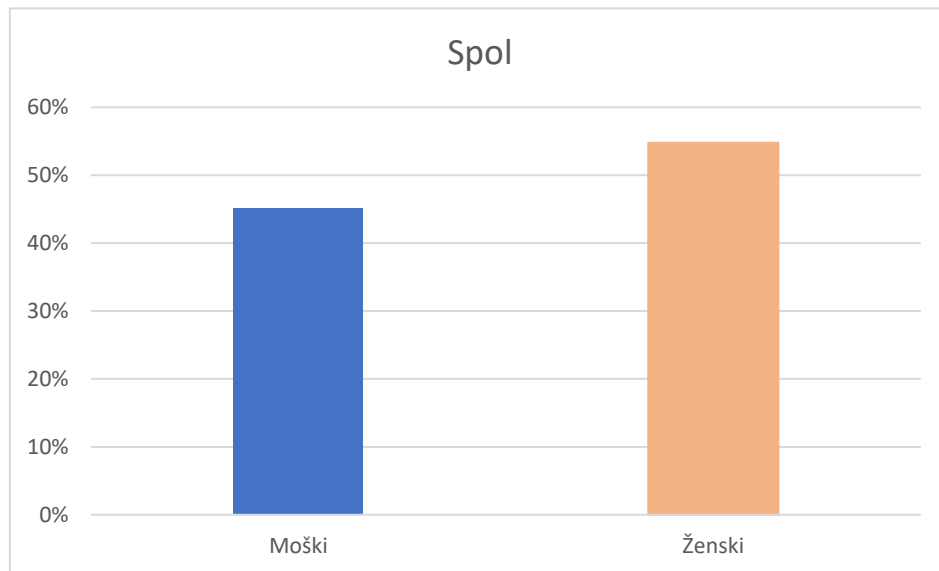
Anketiranje je potekalo v mesecu januarju 2021.

INTERPRETACIJA REZULTATOV

a) ANALIZA REZULTATOV – UČENCI

1. Spol

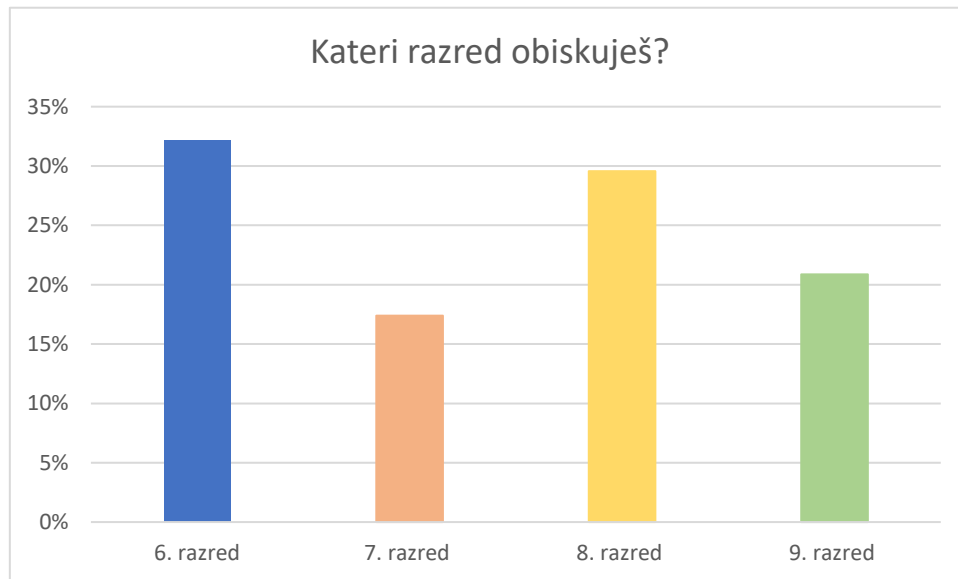
Graf 1: Spol učencev

V raziskavi je sodelovalo 115 učencev. Od tega 52 moških (45,2 %) in 63 žensk (54,8 %).

2. Kateri razred obiskuješ?

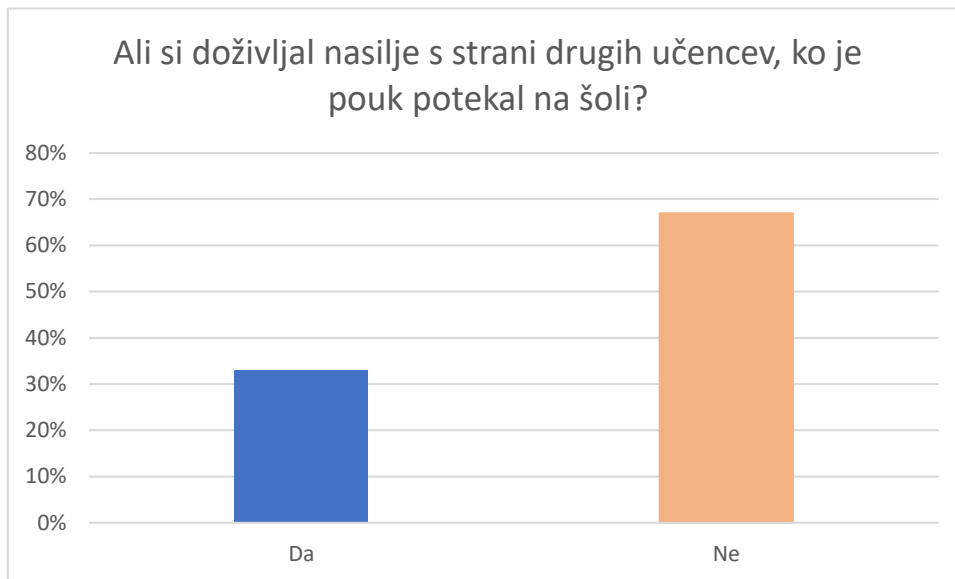
Graf 2: Razred, ki ga učenci obiskujejo.

Med učenci, ki so sodelovali v raziskavi, jih 32,2 % obiskuje 6. razred, 17,4 % jih obiskuje 7. razred, 29,5 % jih obiskuje 8. razred in 20,9 % jih obiskuje 9. razred.

3. Ali si doživel nasilje s strani drugih učencev, ko je pouk potekal na šoli?

Graf 3: Učenci, ki so doživeli nasilje v času pouka na šoli.

Kot je razvidno iz grafa, je 33 % učencev, ki so sodelovali v raziskavi, doživelo nasilje s strani drugih učencev v času, ko je pouk potekal na šoli. Takšnih, ki nasilja v času pouka na šoli niso doživeli, pa je 67 %.

4. Kakšne oblike nasilja s strani učencev si doživel, ko je pouk potekal na šoli?

Tabela 1: Oblike nasilja, ki so jih bili deležni učenci na šoli.

	Število učencev	Odstotek učencev, ki so doživljali nasilje (%).
Fizično nasilje	17	45
Spletno nasilje	3	7,9
Psihično nasilje	28	74
Spolno nasilje	1	2,6
Materialno	4	10,5
Drugo	0	0

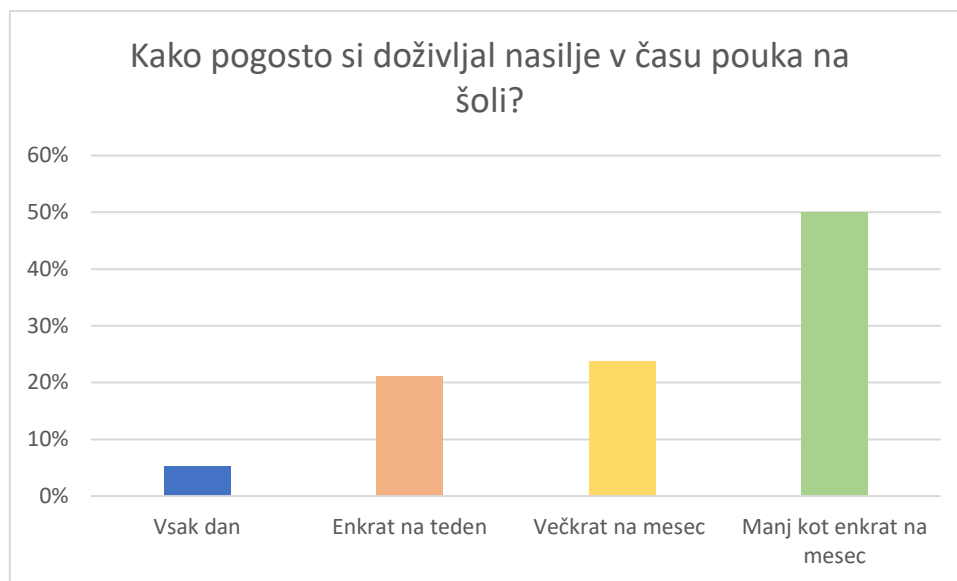
Pri tem vprašanju so anketiranci lahko izbrali več odgovorov. No to vprašanje so odgovarjali le učenci, ki so bili deležni nasilja na šoli.

Največ učencev – 74% je povedalo, da so doživeli psihično nasilje. Fizično nasilje je doživelo 45 % učencev, materialno nasilje je doživelo 10,5 % učencev, 7,9 % učencev je doživelo spletno nasilje in le 2,6 % učencev spolno nasilje. Nihče pa ni izbral odgovor drugo.

Vidimo lahko, da je odstotek otrok, ki so doživljali spletno nasilje v času pouka na šoli, precej nižji, kot pri drugih tradicionalnih oblikah nasilja (fizično, psihično).

5. Kako pogosto si doživljal nasilje v času, ko je pouk potekal na šoli?

Graf 4: Kako pogosto so učenci doživljali nasilje v času pouka na šoli?

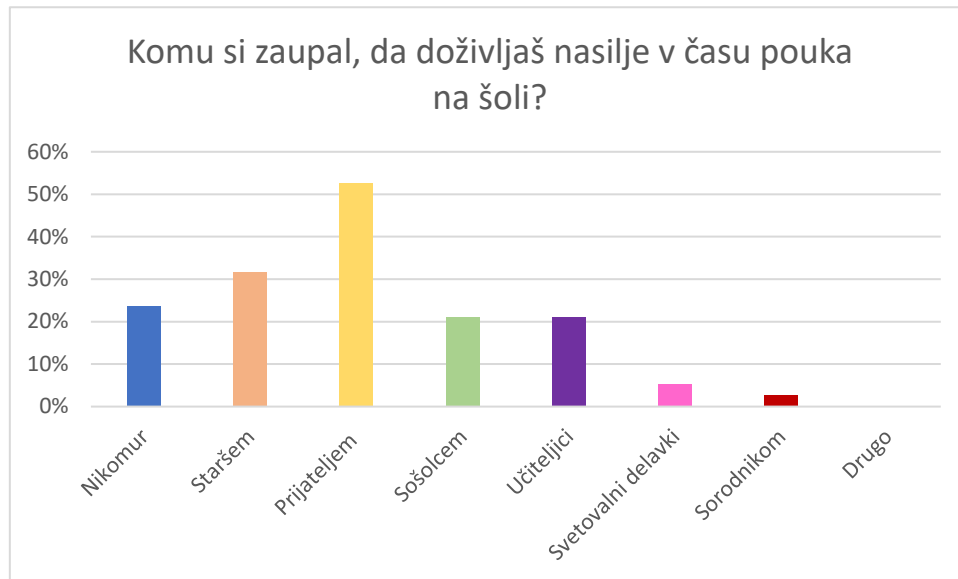

Med tistimi učenci, ki so nasilje doživljali v času, ko je pouk potekal na šoli, jih je 50 % doživljalo nasilje manj kot enkrat na mesec, 23,7 % učencev je nasilje doživljalo večkrat na mesec, 21 % jih je nasilje doživljalo enkrat na teden in 5,3 % učencev je navedlo, da so bili deležni nasilja vsak dan.

Dva učenca sta torej tista, ki sta v hudi stiski, saj nasilje doživljata vsak dan in bi jima bilo potrebno pomagati.

6. Komu si zaupal, da so drugi učenci do tebe nasilni, ko je pouk potekal na šoli?

Graf 5: Komu so učenci zaupali o doživetem nasilju v času pouka na šoli?

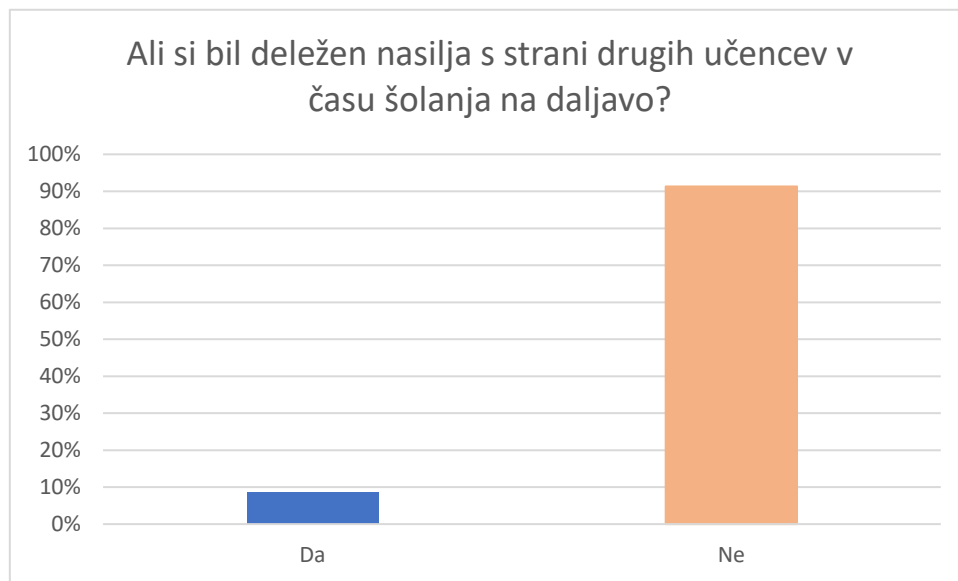
Pri tem vprašanju so anketiranci lahko izbrali več odgovorov. Ko sem tiste, ki so doživeli nasilje v času pouka na šoli, vprašala o tem, komu so zaupali, da doživljajo nasilje, jih je največ, tj. 52,3 %, odgovorilo, da so zaupali prijateljem, 31,6 % učencev je zaupalo staršem, 21 % učencev je zaupalo sošolcem in učiteljici, 5,3 % učencev se je zaupalo svetovalni delavki in 2,6 % učencev je povedalo drugim sorodnikom.

Vidimo torej, da so prijatelji pomembna skupina za mladostnike, saj o doživetem nasilju najpogosteje zaupajo njim. Tudi starši so osebe, na katere se mladostniki pogosto obrnejo in jim zaupajo, da doživljajo nasilje. Medtem ko redkeje o nasilju zaupajo sošolcem in učiteljem, še redkeje pa svetovalnim delavcem.

Zaskrbljujoče je, da 23,7 % učencev ni zaupalo nikomur, da doživljajo nasilje. Ker je medvrstniško nasilje pogosto prikrito, je zelo pomembno, da učenec komu zaupa, kaj doživlja, saj se le na ta način lahko nasilje ustavi.

7. Ali si bil deležen nasilja s strani drugih učencev v času šolanja na daljavo?

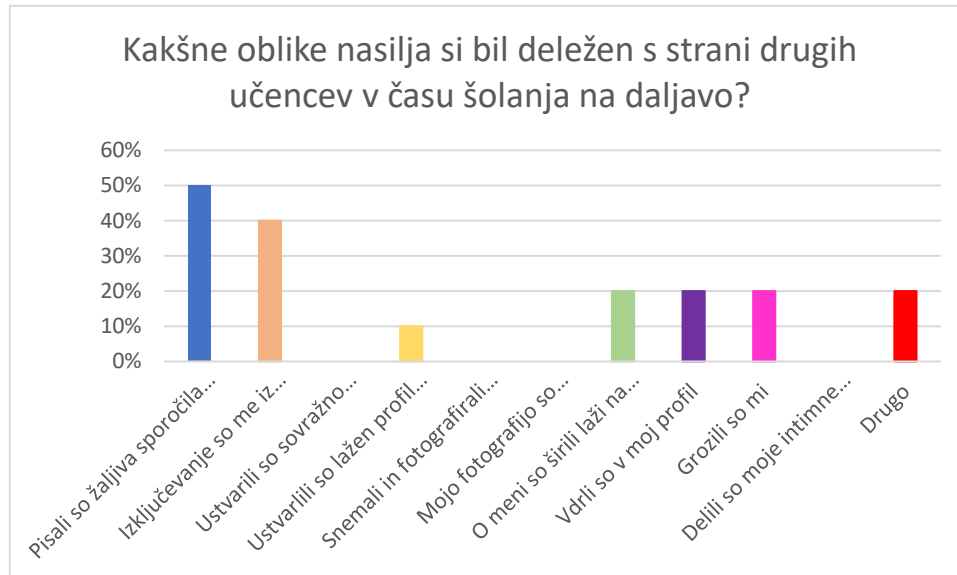
Graf 6: Koliko učencev je doživljalo nasilje v času šolanja na daljavo?

Od vseh anektiranih učencev, ki so sodelovali v raziskavi, jih je kar 91,3 % odgovorilo, da niso doživljali nasilja s strani drugih učencev, ko je pouk potekal na daljavo. Nasilje v času šolanja na daljavo pa je doživelo 8,7 % učencev.

8. Kakšne oblike nasilja si bil deležen s strani drugih učencev v času šolanja na daljavo?

Graf 7: Oblike nasilja, ki so jih bili deležni učenci v času šolanja na daljavo.

Iz grafa lahko razberemo, kakšno vrsto spletnega nasilja so učenci doživljali v času šolanja na daljavo. Pri tem vprašanju so anketiranci lahko izbrali več odgovorov.

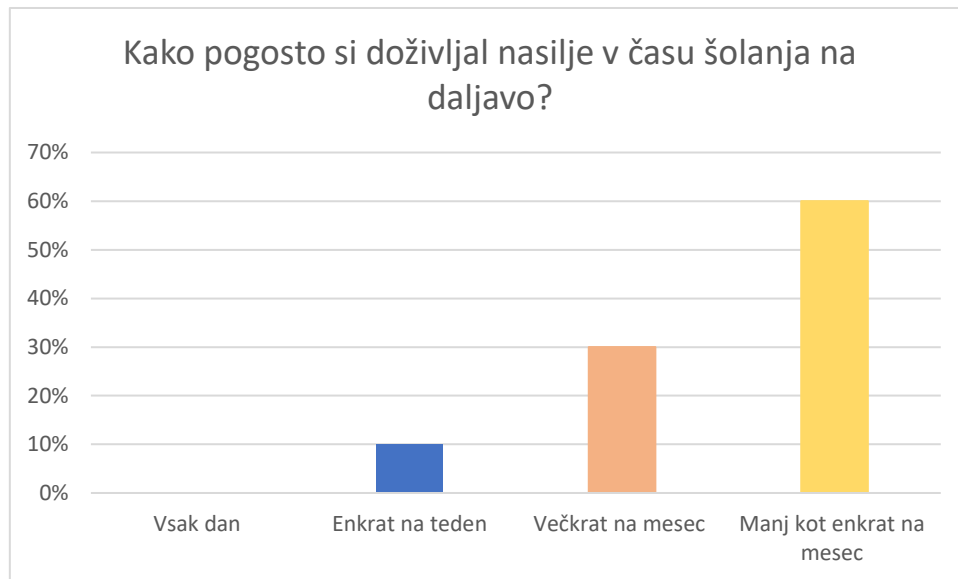
Med učenci, ki so doživljali nasilje v času šolanja na daljavo, jih je največ, torej 50 %, odgovorilo, da so drugi učenci o njih pisali žaljiva sporočila in komentarje na spletu. 40 % učencev je odgovorilo, da so jih drugi učenci izključili iz skupine. Da so drugi učenci širili laži po spletu, jim grozili ali so jim vdrli v profil, je poročalo 20 % učencev. Prav tako je 20 % učencev izbralo odgovor drugo, kjer so napisali, da so jim drugi učenci pisali žaljive stvari prek telefona.

Da so drugi učenci ustvarili lažen profil v njihovem imenu in nato pisali na spletu neprimerne stvari, je doživelo 10 % učencev.

Nihče izmed učencev pa ni izbral odgovora, da so drugi učenci ustanovili sovražno skupino o njih, da so jih drugi učenci snemali ali fotografirali brez njihovega dovoljenja in objavljali posnetke na spletu, da so drugi učenci njihove fotografije predelali na žaljiv način ali da so drugi učenci delili njihove intimne posnetke ali jih z njimi izsiljevali.

9. Kako pogosto si doživljal takšno nasilje v času, ko pouk poteka na daljavo?

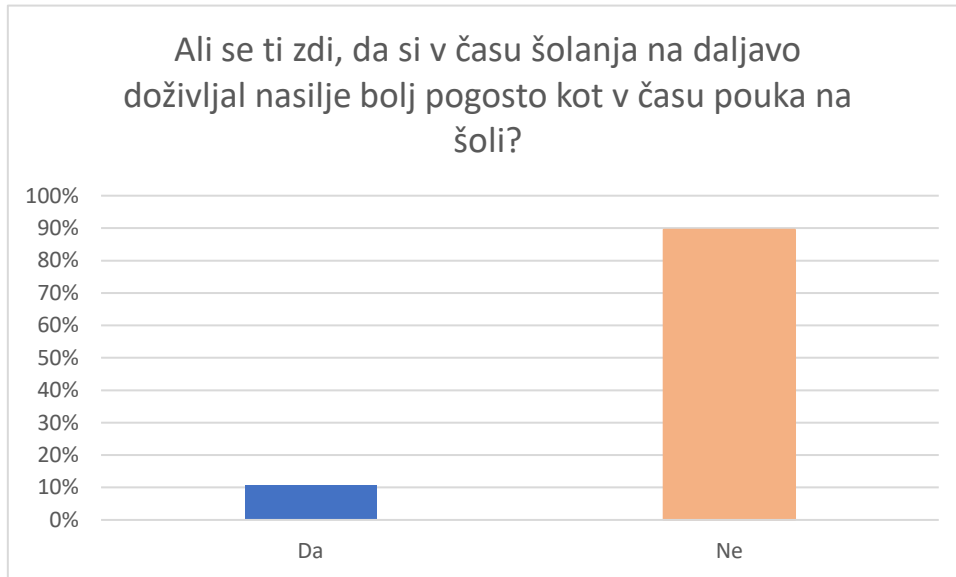
Graf 8: Kako pogosto so učenci doživljali nasilje v času šolanja na daljavo?

Med učenci, ki so doživljali nasilje v času pouka na daljavo, jih je največ, tj. 60 %, doživljalo nasilje manj kot enkrat na mesec, 30 % učencev je doživljalo nasilje večkrat na mesec, 10 % učencev je doživljalo nasilje enkrat na teden. Vsak dan nasilja ni doživljal nihče.

10. Ali se ti zdi, da si v času šolanja na daljavo doživljal nasilje bolj pogosto kot takrat, ko je pouk potekal na šoli?

Graf 9: Občutek o pogostosti doživetega nasilja, ki ga učenci doživljajo v času šolanja na daljavo in v času pouka na šoli.

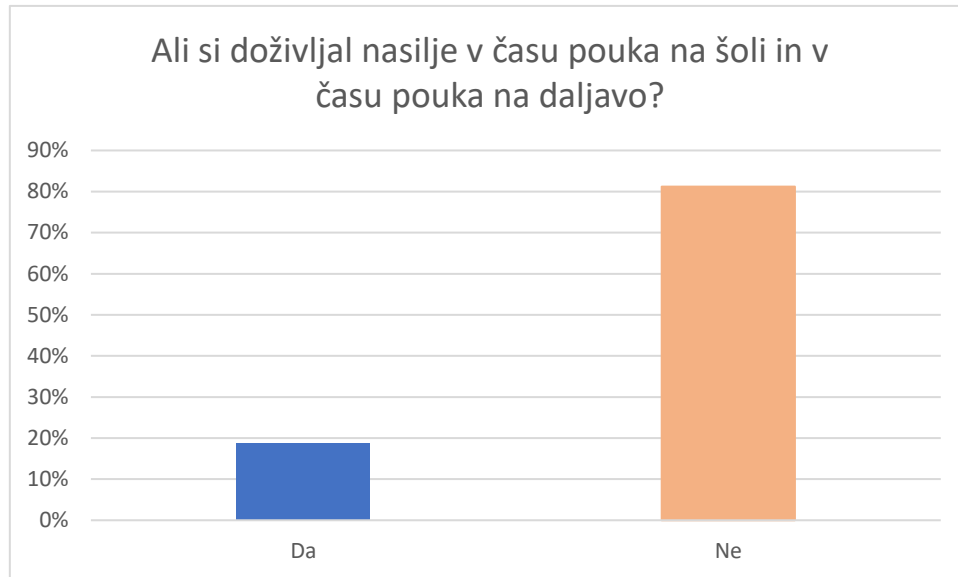

Od anketiranih učencev, ki so doživljali nasilje s strani vrstnikov, jih 89,5 % meni, da niso doživljali nasilja bolj pogosto v času šolanja na daljavo kot v času pouka na šoli.

Nasprotno pa 10,5 % učencev meni, da so bolj pogosto doživljali nasilje v času šolanja na daljavo.

11. Ali si doživljal nasilje s strani drugih učencev v času pouka na šoli in v času, ko je pouk potekal na daljavo?

Graf 10: Koliko učencev doživlja nasilje v času pouka na daljavo in v času pouka na šoli?

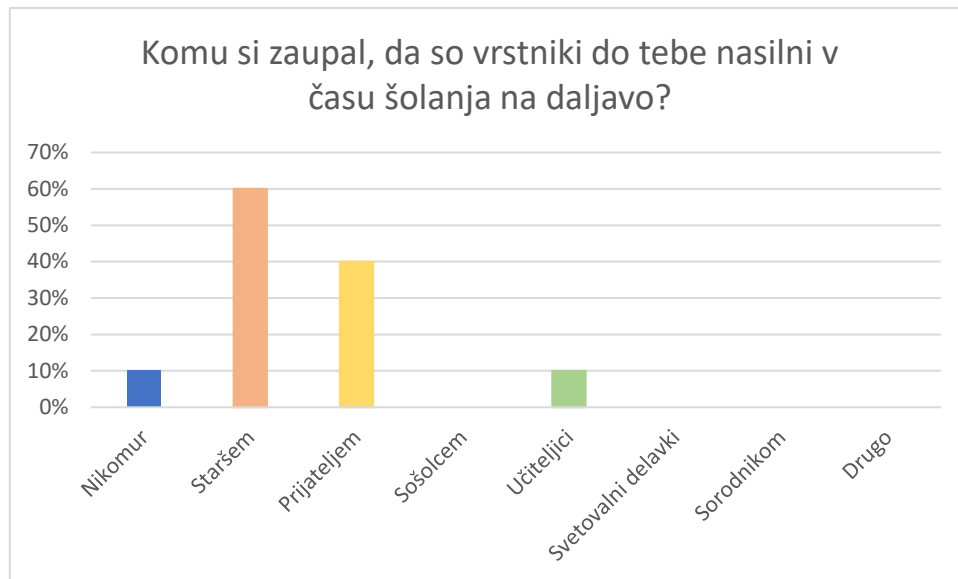

Izmed učencev, ki so doživljali nasilje, jih je večina takšnih, ki so nasilje doživljali zgolj v času pouka na šoli ali pa v času pouka na daljavo. Tako je poročalo 81,2 % učencev.

Izmed učencev, ki so poročali, da doživljajo nasilje, pa je 18,8 % takšnih, ki so nasilje doživljali v obeh primerih, torej v šoli in na daljavo.

12. Komu si zaupal, da so vrstniki do tebe nasilni, ko je pouk potekal na daljavo?

Graf 11: Komu so učenci zaupali o doživetem nasilju v času pouka na daljavo?

Učenci so pri tem vprašanju lahko izbrali več odgovorov. Iz grafa lahko razberemo, komu so tisti, ki so doživljali nasilje v času pouka na daljavo, zaupali, da so bili vrstniki do njih nasilni. Največ učencev, tj. 60 %, jih je zaupalo staršem, 40 % učencev je zaupalo prijateljem. 10 % jih je zaupalo učiteljici. Takšnih učencev, ki niso nikomur povedali, je 10 %. Nihče izmed učencev pa ni zaupal sošolcem, svetovalni delavki ali sorodnikom.

b) ANALIZA REZULTATOV – SVETOVALNI DELAVCI

1. Kako pogosto ste obravnavali sledeče primere nasilja, ko je pouk potekal na šoli?

Tabela 2: Kako pogosto so svetovalni delavci obravnavali posamezne primere nasilja v času pouka na šoli?

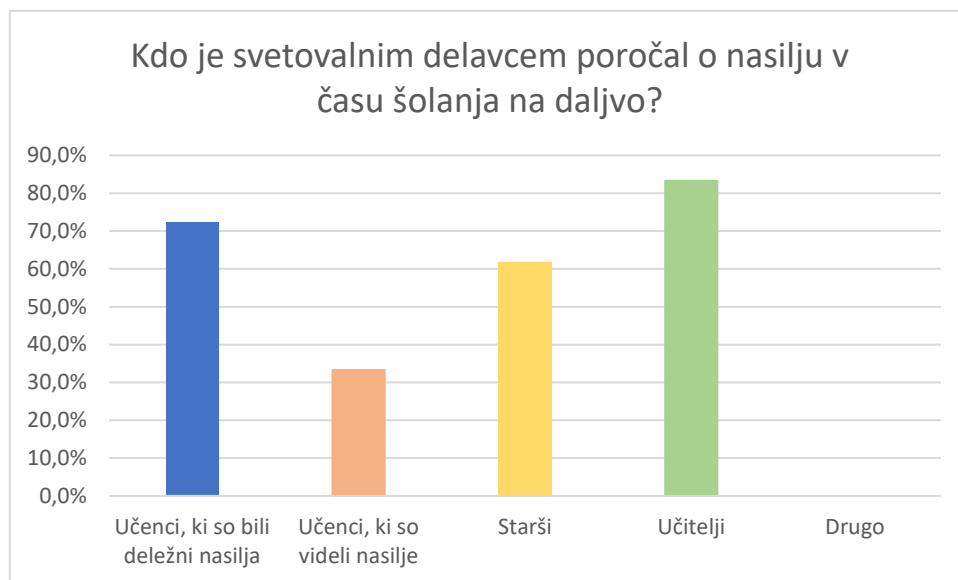
	Nikoli	Manj kot 1x na mesec	Večkrat na mesec	Enkrat na teden	Vsak dan
Fizično nasilje	4 (22,2 %)	11 (61,1 %)	3 (16,7 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Psihično nasilje	2 (11,1 %)	8 (44,4 %)	8 (44,4 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Spletno nasilje	1 (5,6 %)	15 (83,3 %)	2 (11,1 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Spolno nasilje	18 (100 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Materialno	13 (66,7 %)	5 (27,8 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Drugo	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)

Iz tabele lahko razberemo, kako pogosto so svetovalni delavci obravnavali določene primere nasilja, ko je pouk potekal na šoli. Primere fizičnega nasilja ni obravnavalo 22,2 % svetovalnih delavcev, 61,1% jih je fizično nasilje obravnavalo manj kot enkrat na mesec in 16,7 % jih je poročalo, da so ga obravnavali večkrat na mesec. Pri primerih psihičnega nasilja ga 11,1 % svetovalnih delavcev ni obravnavalo, 44,4 % svetovalnih delavcev je primere psihičnega nasilja obravnavalo manj kot enkrat na mesec in prav tako je 44,4 % svetovalnih delavcev psihično nasilje obravnavalo večkrat na mesec. Spletnega nasilja 5,6 % svetovalnih delavcev ni obravnavalo, 83,3 % svetovalnih delavcev je spletno nasilje obravnavalo manj kot enkrat na mesec in 11,1 % jih je obravnavalo spletno nasilje večkrat na mesec. Materialnega nasilja ni obravnavalo 66,7 % svetovalnih delavcev, 27,8 % jih je poročalo, da so materialno nasilje v času pouka na šoli obravnavali manj kot enkrat na mesec. Nihče izmed svetovalnih delavcev pa ni obravnaval spolnega nasilja. Prav tako se nobeden izmed svetovalnih delavcev ni odločil za odgovor drugo.

Da bi nasilje obravnavali enkrat na teden ali pa celo vsak dan, ni odgovoril nobeden izmed svetovalnih delavcev.

2. Kdo vam je posredoval informacije o nasilju med učenci, ko je pouk potekal na šoli?

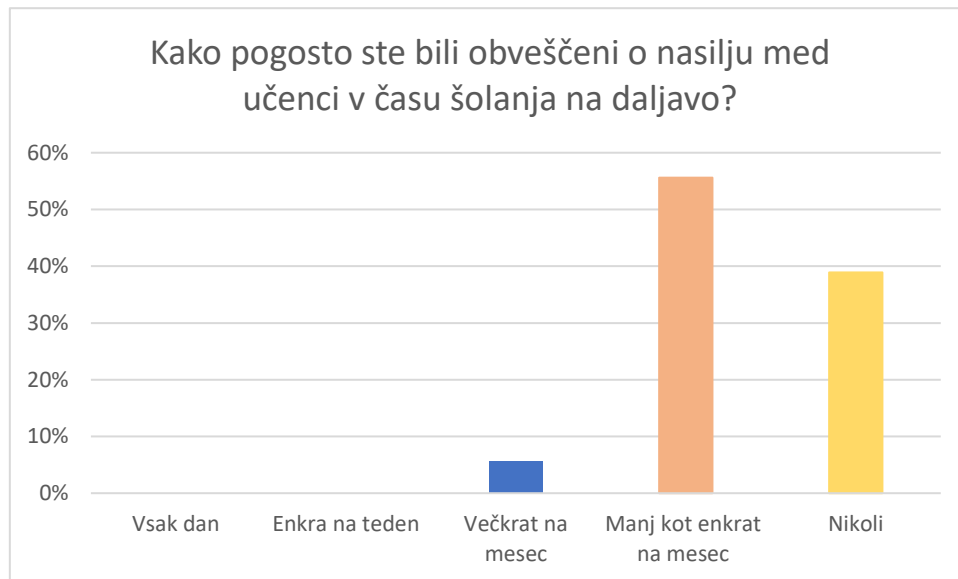
Graf 12: Kdo je svetovalnim delavcem poročal o nasilju v času pouka na šoli?

Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. Kot lahko vidimo, so svetovalnim delavcem, ki so bili obveščeni o medvrstniškem nasilju, o nasilju največkrat poročali učitelji – 83,3 %. V 72,2 % primerov so svetovalnim delavcem poročali učenci, ki so bili deležni nasilja. V 61,1 % primerov so jim poročali starši in v 33,3 % primerov so poročali učenci, ki so bili v vlogi opazovalcev. Odgovor drugo ni izbral nobeden od svetovalnih delavcev.

3. Kako pogosto ste bili obveščeni o nasilju med učenci v času šolanja na daljavo?

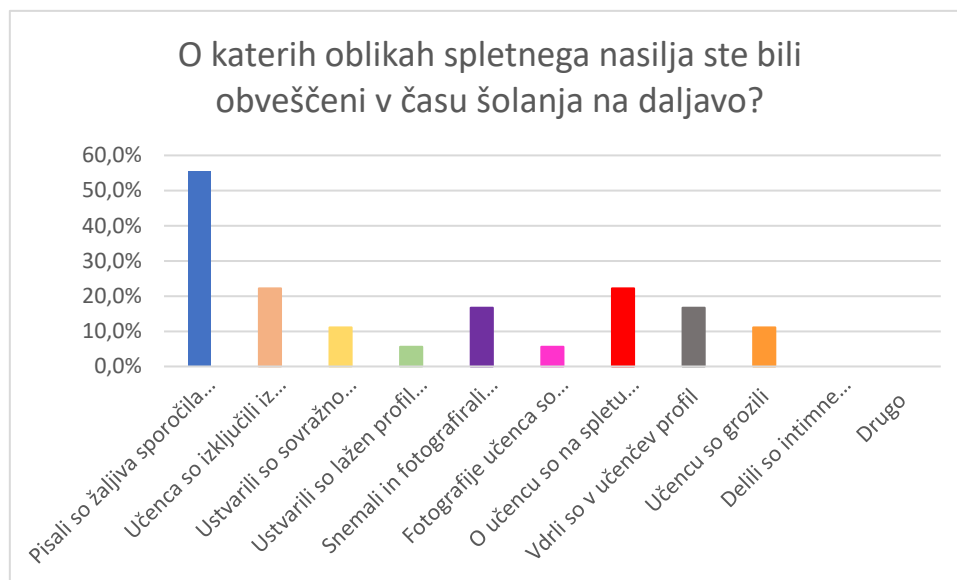
Graf 13: Kako pogosto so bili svetovalni delavci obveščeni o nasilju v času šolanja na daljavo?

Svetovalni delavci so bili v 55,6 % o nasilju med učenci v času šolanja na daljavo obveščeni manj kot enkrat na mesec. Večkrat na mesec je bilo obveščeni 5,6 % svetovalnih delavcev. 38,9 % svetovalnih delavcev pa o nasilju ni bilo obveščeni.

4. O katerih oblikah spletnega nasilja ste bili obveščeni v času šolanja na daljavo?

Graf 14: O katerih oblikah spletnega nasilja so bili svetovalni delavci obveščeni v času šolanja na daljavo?

Pri tem vprašanju so svetovalni delavci lahko izbrali več možnih odgovor. Kot lahko vidimo, so v času šolanja na daljavo bili obveščeni o več oblikah spletnega nasilja. Največ svetovalnih delavcev, 55,6 %, jih je poročalo, da so bili obveščeni, da so vrstniki učencu pisali žaljiva sporočila in komentarje o njem na spletu. 22,2 % svetovalnih delavcev je bilo obveščenih o izključitvi učenca iz skupine s strani njegovih vrstnikov in o tem, da so vrstniki o učencu širili laži po spletu.

16,7 % svetovalnih delavcev je bilo obveščenih, da so vrstniki snemali in fotografirali učenca ter brez njegovega dovoljenja objavili posnetke na spletu, in enak odstotek jih je bilo obveščenih o tem, da so učencu vdrli v njegov profil.

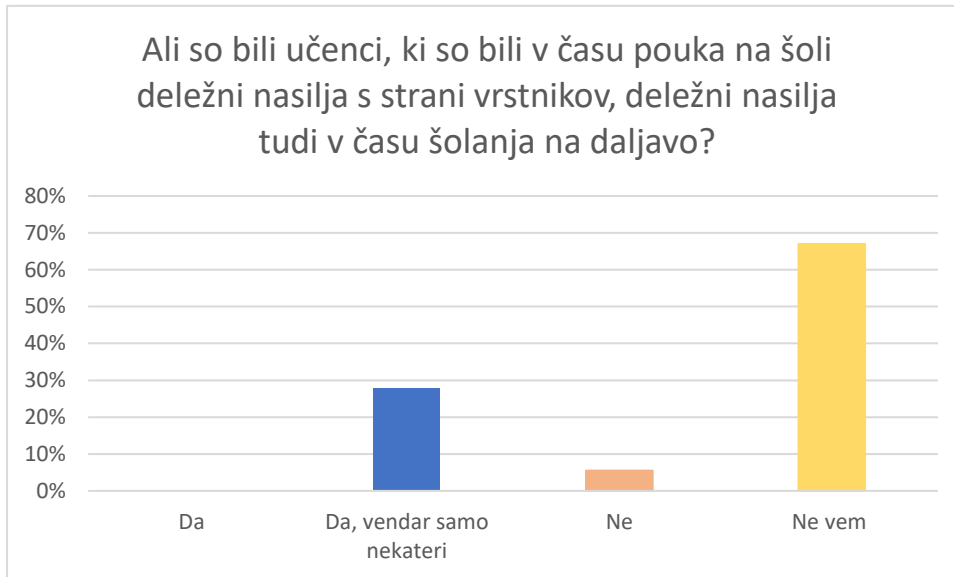
11,1% svetovalnih delavcev je bilo obveščenih o tem, da so učenci ustvarili sovražno skupino proti drugemu učencu in da so jim učenci grozili.

5,6 % svetovalnih delavcev pa je bilo obveščenih o tem, da so učenčevo fotografijo predelali na žaljiv način.

Nihče izmed svetovalnih delavcev ni bil obveščen o tem, da bi kdo izmed učencev delil intimne posnetke drugega učenca na spletu ali ga z njimi izsiljeval. Prav tako nihče od svetovalnih delavcev ni izbral odgovora drugo, kjer bi lahko navedli še kakšno drugo obliko nasilja, ki ga nismo vključili v naš vprašalnik.

5. Ali so učenci, ki so bili v času pouka na šoli deležni nasilja s strani vrstnikov, deležni nasilja tudi v času šolanja na daljavo?

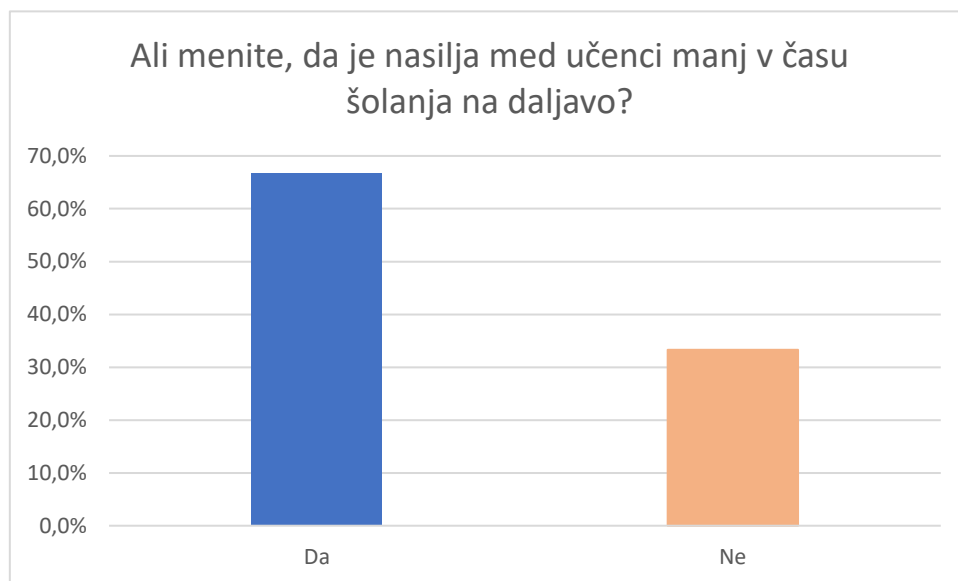
Graf 15: Mnenje svetovalnih delavcev o tem, ali so bili učenci, ki so bili deležni nasilja s strani vrstnikov v času pouka na šoli, deležni tudi nasilja v času šolanja na daljavo.

Na vprašanje, ali so učenci, ki so bili v času pouka na šoli deležni nasilja s strani vrstnikov, deležni nasilja tudi v času šolanja na daljavo, je 67 % svetovalnih delavcev odgovorilo z ne vem. 27,8 % svetovalnih delavcev je bilo mnenja, da ja, vendar samo nekateri. 5,5 % jih je mnenja, da to ne drži. Nihče izmed njih pa ni mnenja, da so učenci bili v vlogi žrtve v obeh primerih. Po tem lahko sklepamo, da so bili svetovalni delavci dokaj malo obveščeni o nasilju, ki se dogaja v času šolanja na daljavo.

6. Ali menite, da je nasilja med učenci manj v času šolanja na daljavo?

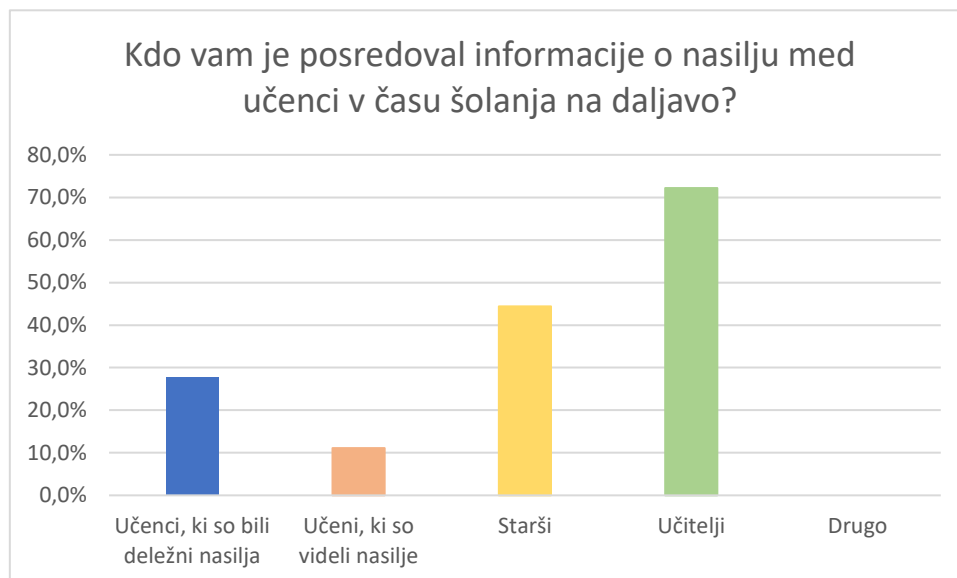
Graf 16: Mnenje svetovalnih delavcev o tem, ali je nasilja med učenci v času šolanja na daljavo manj.

Večina, tj. 66,7 %, svetovalnih delavcev meni, da je nasilja med učenci v času šolanja na daljavo manj kot takrat, ko pouk poteka na šoli. 33,3 % svetovalnih delavcev pa je nasprotnega mnenja, da nasilja v času šolanja na daljavo ni več kot v času pouka na šoli.

7. Kdo vam posreduje informacije o nasilju med učenci, ko poteka šolanje na daljavo?

Graf 17: Kdo je svetovalnim delavcem posredoval informacije o nasilju med učenci, ko je pouk potekal na daljavo?

Pri tem vprašanju so anketiranci lahko izbrali več možnih odgovorov. Največ svetovalnih delavcev je povedalo, da so jih o nasilju v času šolanja na daljavo obvestili učitelji. Tako je odgovorilo 72,2 % svetovalnih delavcev.

44,4 % svetovalnih delavcev so o nasilju poročali učenci, ki so le-to videli. Da so prejeli informacije od učencev, ki so bili deležni nasilja, je poročalo 27,8 % svetovalnih delavcev. V 11,1 % primerov pa so svetovalni delavci bili obveščani s strani staršev. Nihče ni izbral odgovora drugo.

RAZPRAVA

Hipoteza 1: Nasilja med vrstniki je v času šolanja na daljavo manj kot v času pouka na šoli.

Na podlagi rezultatov ankete lahko vidimo, da so učenci v večji meri poročali, da so nasilja deležni v času, ko so bili na šoli, kot pa v času, ko je pouk potekal na daljavo. Tako je 33 % učencev poročalo, da so doživeli nasilje na šoli, 8,7 % učencev pa je povedalo, da so doživljali nasilje v času šolanja na daljavo.

Hipotezo torej lahko potrdimo. Domnevala sem, da je nasilja več na šoli kot na spletu, saj so stiki med učenci na šoli bolj pogosti.

Prav tako ima večina učencev, ki so doživljali nasilje s strani vrstnikov, občutek, da redkeje doživljajo nasilje v času šolanja na daljavo. Takšnega mnenja je 89,5 % učencev. Enakega mnenja so tudi svetovalni delavci, saj jih 66,7 % meni, da je nasilja med učenci v času šolanja na daljavo manj.

Hipoteza 2: Spletno nasilje se je v času šolanja na daljavo povečalo.

V času pouka na šoli imajo učenci več medsebojnih osebnih stikov in se nasilje lahko izraža na drugačne načine kot pa v času šolanja na daljavo, kjer jer bila njihova komunikacija omejena zgolj na splet. Glede na to, da so njihovi fizični stiki omejeni, sem domnevala, da se je spletno nasilje povečalo.

Rezultati ankete so pokazali, da se je spletno nasilje povečalo. **Našo hipotezo lahko v tem primeru potrdimo.**

V času pouka na šoli je o nasilju na spletu poročalo 7,9 % tistih učencev, ki so dejali, da so bili deležni nasilja s strani vrstnikov. V času šolanja na daljavo je o nasilju na spletu poročalo 8,7 % učencev.

Svetovalni delavci pa so poročali, da so v času pouka na šoli spletno nasilje obravnavali bolj pogosto. V času pouka na šoli jih je spletno nasilje obravnavalo 94,4 %, v času pouka na daljavo pa 61,2 %. Morda je razlog ta, da se učenci o doživetem nasilju niso vedno obračali na svetovalne delavce in zato ti niso bili seznanjeni z vsemi primeri nasilja v času šolanja na daljavo.

Hipoteza 3: Učenci, ki so bili deležni nasilja v času, ko je pouk potekal na šoli, so ga deležni tudi v času, ko pouk poteka na daljavo.

Rezultati ankete so pokazali, da večina učencev, ki so bili deležni nasilja v času, ko je pouk potekal na šoli, niso bili deležni nasilja v času, ko je pouk potekal na daljavo. Med tistimi, ki so doživljali nasilje, je takšnih, ki so doživljali nasilje tako na šoli kot na daljavo, 18,8 %.

Tako lahko našo hipotezo delno potrdimo. Nasilja res niso doživljali vsi učenci, še vedno pa imamo določen odstotek učencev, ki so bili deležni nasilja v obeh primerih.

Hipoteza 4: Učenci v času šolanja na daljavo redkeje poročajo o doživetem nasilju kot v času, ko je pouk potekal na šoli.

Glede na to, da učenci v času šolanja na daljavo nimajo toliko stikov z ljudmi izven svoje družine, sem domnevala, da o nasilju tudi redkeje poročajo.

Na podlagi rezultatov ankete pa lahko vidimo, da so učenci večkrat spregovorili o doživetem nasilju v času, ko so bili doma, in ne v času, ko je pouk potekal na šoli. **Hipotezo lahko v tem primeru zavrnamo.**

Tako je le 10 % učencev navedlo, da niso nikomur zaupali, da doživljajo nasilje, ko je pouk potekal na daljavo. Ko je pouk potekal na šoli, pa o nasilju ni zaupalo nikomur 23,7 % tistih učencev, ki so le-to doživljali.

Hipoteza 5: Učenci o doživetem nasilju v času šolanja na daljavo najpogosteje zaupajo prijateljem.

Rezultati so pokazali, da učenci, ki doživljajo nasilje v času pouka na šoli, najpogosteje o doživetem nasilju zaupajo prijateljem. Tako je odgovorilo 52,3 % učencev. Takoj za njimi pa se najpogosteje zaupajo staršem – 31,6 % učencev.

V času šolanja na daljavo pa je ravno obratno. Učenci najpogosteje o doživetem nasilju zaupajo staršem. Tako je odgovorilo 60 % učencev, medtem ko so takoj za njimi prijatelji, ki jim je zaupalo 40 % učencev.

Hipotezo lahko zavrnamo. Učenci torej o doživetem nasilju v času šolanja na daljavo najpogosteje zaupajo staršem. Verjetno so starši tisti, ki so bili učencem bolj dostopni v času epidemije, ko so bili stiki s prijatelji bolj redki in omejeni na splet.

Pojavljajo se tudi razlike v tem, komu še zaupajo učenci o doživetem nasilju. Medtem ko se v času pouka na šoli učenci zaupajo tudi sošolcem (21 %), učiteljem (21 %), svetovalni delavki (5,3 %) in drugim sorodnikom (2,6 %), pa se jih je v času šolanja na daljavo le 10 % zaupalo učiteljem, nihče izmed učencev pa se ni zaupal sošolcem, svetovalni delavki ali drugim sorodnikom.

ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sem raziskovala, kaj se dogaja z nasiljem v času šolanja na daljavo. Osredotočila sem se tako na učence kot tudi na svetovalne delavce. Preučila sem teorijo, nato pa sestavila dva anonimna anketna vprašalnika. Prvega so izpolnjevali učenci od 6. do 9. razreda določenih bežigrajskih osnovnih šol. Drugi anketni vprašalnik pa so izpolnjevali svetovalni delavci ljubljanskih osnovnih šol.

Z analizo rezultatov sem ugotovila, da je nasilja v času šolanja na daljavo manj, saj je 33 % učencev poročalo o doživljanju nasilja v času pouka na šoli, samo 8,7 % učencev pa je poročalo o doživljanju nasilja v času šolanja na daljavo.

V času, ko pouk poteka na šoli, se nasilje med učenci lahko izraža na različne načine. V času šolanja na daljavo pa je omejeno zgolj na splet. Zato sem predvidevala, da se je spletno nasilje zaradi tega povečalo. Rezultati so pokazali, da se je le malce povečalo. Tako je o spletnem nasilju v času pouka na šoli poročalo 7,9 % tistih učencev, ki so bili deležni nasilja, v času šolanja na daljavo pa 8,7 % učencev.

Učenci so najpogosteje poročali, da so v času pouka na daljavo drugi učenci pisali žaljiva sporočila in komentarje o njih na spletu. To je doživelo 50 % učencev, ki so doživljali nasilje v času pouka na daljavo.

Večina učencev, ki so nasilje doživljali v času pouka na šoli, poroča, da nasilja niso doživljali tudi v času šolanja na daljavo. Takšnih, ki so poročali, da so doživljali nasilje v obeh primerih, je izmed vseh učencev, ki so nasilje doživljali, 18,8 %.

Na podlagi rezultatov ankete sem ugotovila, da več učencev spregovori in zaupa o doživetem nasilju v času šolanja na daljavo kot v času, ko pouk poteka na šoli. V času, ko je pouk potekal na šoli, je bilo izmed tistih učencev, ki so doživljali nasilje, 23,7 % takšnih, ki niso zaupali nikomur, v času šolanja na daljavo pa jih ni povedalo le 10 %. Menim, da je temu tako, ker lahko na daljavo poiščeš pomoč anonimno in ni potrebno vzpostaviti osebnega stika, ki se ga mogoče večina učencev boji, saj se sramujejo tega, da so bili žrtve nasilja. Je pa zelo zaskrbljujoče, da je tako veliko učencev, ki so doživljali nasilje v času pouka na šoli, zamolčalo in ni zaupalo nikomur, da doživljajo nasilje. Na podlagi tega menim, da je zato še bolj pomembno, da znamo opaziti nasilje in pomagati otroku v stiski, tako žrtvi nasilja kot povzročitelju le-tega.

Ko pa pride do tega, komu učenci zaupajo, da doživljajo nasilje, sem na podlagi rezultatov prišla do ugotovitve, da v času pouka na šoli učenci najbolj zaupajo prijateljem, vendar se v času šolanja na daljavo največkrat obrnejo na starše. Predvidevam, da je temu tako, ker so stiki med prijatelji v času šolanja na daljavo omejeni na splet in zato učenci večino časa preživijo v krogu svojih najbližjih.

Ker pa sem hotela še drug pogled na to, kaj se dogaja z nasiljem v času šolanja na daljavo, sem v raziskavo vključila še svetovalne delavce. Na podlagi njihovih rezultatov sem lahko še bolj

podrobneje videla, kaj se dejansko dogaja z nasiljem in koliko primerov nasilja in spletnega nasilja obravnavajo svetovalni delavci.

Rezultati so pokazali, da se svetovalni delavci pri svojem delu srečujejo z različnimi oblikami medvrstniškega nasilja, ko pouk poteka na šoli. V času šolanja na daljavo pa je nasilje omejeno zgolj na splet. Medtem ko so spletno nasilje v času pouka na šoli obravnavali skoraj vsi svetovalni delavci (94,4 %), pa v času šolanja na daljavo s tem, da nekdo izmed učencev doživlja nasilje, ni bilo seznanjenih 55,6 % svetovalnih delavcev. Tako v času pouka na šoli kot na daljavo pa so spletno nasilje najpogosteje obravnavali manj kot enkrat na mesec.

Učenci, ki so doživljali nasilje v času pouka na daljavo, so jim najpogosteje poročali, da so jim drugi učenci pisali žaljiva sporočila in komentarje o njih na spletu (55,6 %).

V času pouka na šoli in v času šolanja na daljavo svetovalne delavce o nasilju med vrstniki najpogosteje obveščajo učitelji. V času pouka na šoli jih o nasilju pogosteje seznanijo učenci, ki nasilje doživljajo, kot v času šolanja na daljavo. Tako v času pouka na šoli kot v času šolanja na daljavo pa so najredkeje obveščeni o nasilju s strani učencev, ki so ga le opazovali.

Večina svetovalnih delavcev (66,7 %), ki je sodelovala v raziskavi, je mnenja, da je nasilja med učenci v času šolanja na daljavo manj kot v času pouka na šoli.

Področje nasilja se mi zdi zelo zanimiva in hkrati ekstremno pomembna tema, zato bi si v prihodnosti želela še bolj podrobneje raziskati to področje. Med drugim tudi zaradi tega razloga, ker sem mnenja, da se o nasilju govori premalo, in menim, da bi bilo več kot potrebno učence, učitelje in starše bolj poučiti o nasilju, njegovih posledicah ter najpomembneje, kako ga prepoznati in kako pomagati.

LITERATURA

- Lešnik Mugnaioni idr. (2016). Navodila s priročnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. URL: <https://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/navodila-medvrstnisko-nasilje-viz-2016/files/assets/basic-html/index.html#31> (11. 1. 2021).
- Muršič, M. idr. (2016). Osnove systemskega pristopa k medvrstniškemu nasilju in evalvacija projekta NasVIZ, priročnik št. 1. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
- Pečjak, S. (2015). Medvrstniško nasilje v šoli. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Pušnik, M. (1999). Vrstniško nasilje v šolah. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Spletno nasilje. URL: <https://safe.si/nasveti/spletno-in-mobilno-trpincenje/spletno-nasilje> (11. 2021).

PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik za učence

Pozdravljeni!

Sem Sara Remic, učenka 9. razreda na Osnovni šoli n. h. Maksa Pečarja. V tem šolskem letu sem se lotila priprave raziskovalne naloge z naslovom Kaj se dogaja z nasiljem, ko nas ni v šoli? Pri tem potrebujem vašo pomoč. Prosim, če si vzamete 5 minut časa in odgovorite na vprašanja. Anketa je anonimna in rezultati se bodo uporabili izključno za izdelavo raziskovalne naloge. S klikom na Naslednja stran pričnete z izpolnjevanjem ankete. Pri reševanju bodite pozorni na to, ali se vprašanje nanaša na čas, ko je pouk potekal na šoli, ali na čas, ko je potekalo šolanje na daljavo. Pri odgovarjanju upoštevajte čas prejšnjega in letošnjega šolskega leta.

1. Spol

M Ž

2. Kateri razred obiskuješ?

- a) 6. razred
- b) 7. razred
- c) 8. razred
- d) 9. razred

3. Ali si doživel nasilje s strani drugih učencev, ko je pouk potekal na šoli?

- a) Da
- b) Ne

4. Kakšne oblike nasilja s strani učencev si bil deležen, ko je pouk potekal na šoli? (Možnih je več odgovorov.)

- a) Fizično nasilje (pretepanje, brcanje, spotikanje, odpiranje, pljuvanje, udarci, fizični napadi ...)
- b) Spletno nasilje (pošiljanje žaljivih sporočil na spletu ali po telefonu, objavljanje žaljivih komentarjev o tebi, objavljanje tvojih zasebnih podatkov, pošiljanje in objavljanje tvojih fotografij ali posnetkov, ki so obdelani na žaljiv način, ustvarjanje lažnih profilov, izključevanje iz skupin ...)
- c) Psihično nasilje (žaljenje, zmerjanje, posmehovanje, ogovarjanje, širjenje neresnic o tebi, zaničevanje, grožnje, nesramne kretnje, izključevanje iz skupine, ignoriranje ...)
- d) Spolno nasilje (namigovanje na spolnost, šale s spolno vsebino, prikazovanje pornografskega materiala, spolni napad)
- e) Materialno nasilje (uničevanje tvoje lastnine, izsiljevanje za denar ali druge lastnine ...)

f) Drugo

5. Kako pogosto si doživiljal takšno nasilje v času, ko je pouk potekal na šoli?

- a) Vsak dan
- b) Enkrat na teden
- c) Večkrat na mesec
- d) Manj kot enkrat na mesec

6. Komu si zaupal, da so drugi učenci do tebe nasilni, ko je pouk potekal na šoli?

(Možnih je več odgovorov.)

- a) Nikomur
- b) Staršem
- c) Prijateljem
- d) Sošolcem
- e) Učiteljici
- f) Svetovalni delavki
- g) Sorodnikom
- h) Drugo

7. Ali si v tem in/ali prejšnjem šolskem letu bil deležen nasilja s strani drugih učencev v času šolanja na daljavo?

- a) Da
- b) Ne

8. Kakšne oblike nasilja si bil deležen s strani drugih učencev v času šolanja na daljavo? (Možnih je več odgovorov.)

- a) Pisali so žaljiva sporočila in komentarje o meni na spletu.
- b) Izključili so me iz skupine.
- c) Ustvarili so sovražno skupino o meni.
- d) Ustvarili so lažen profil in v mojem imenu objavljali neprimerne vsebine.
- e) Snemali in fotografirali so me brez mojega dovoljenja in posnetke objavili na spletu.
- f) Mojo fotografijo so predelali na žaljiv način.
- g) O meni so širili laži po spletu.
- h) Vdrli so v moj profil (npr. na družbenih omrežjih).
- i) Grozili so mi.
- j) Delili so moje intimne posnetke ali fotografije, me izsiljevali z intimnimi posnetki.
- k) Drugo

9. Kako pogosto si doživiljal takšno nasilje v času, ko pouk poteka na daljavo?

- a) Vsak dan
- b) Enkrat na teden
- c) Večkrat na mesec
- d) Manj kot enkrat na mesec

10. Ali se ti zdi, da si v času šolanja na daljavo doživljal nasilje bolj pogosto kot takrat, ko je pouk potekal na šoli?

- a) Da
- b) Ne

11. Ali si doživljal nasilje s strani drugih učencev v času pouka na šoli in v času pouka na daljavo?

- a) Da
- b) Ne

12. Komu si zaupal, da so vrstniki do tebe nasilni, ko je pouk potekal na daljavo? (Možnih je več odgovorov.)

a) Nikomur	e) Učiteljici
b) Staršem	f) Svetovalni delavki
c) Prijateljem	g) Sorodnikom
d) Sošolcem	h) Drugo

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje.

Priloga 1: Anketni vprašalnik za svetovalne delavce

Pozdravljeni!

Sem Sara Remic, učenka 9. razreda na Osnovni šoli n. h. Maksa Pečarja. V tem šolskem letu sem se lotila priprave raziskovalne naloge z naslovom Kaj se dogaja z nasiljem, ko nas ni v šoli? Pri tem potrebujem vašo pomoč. Prosim, če si vzamete 5 minut časa in odgovorite na vprašanja. Anketa je anonimna in rezultati se bodo uporabili izključno za izdelavo raziskovalne naloge. S klikom na Naslednja stran pričnete z izpolnjevanjem ankete. Pri reševanju bodite pozorni na to, ali se vprašanje nanaša na čas, ko je pouk potekal na šoli, ali na čas, ko je potekalo šolanje na daljavo. Pri odgovarjanju upoštevajte čas prejšnjega in letošnjega šolskega leta.

1. Kako pogosto ste obravnavali sledeče primere nasilja, ko je pouk potekal na šoli?

	Nikoli	1x na mesec	Večkrat na mesec	Enkrat na teden	Vsak dan
Fizično nasilje					
Psihično nasilje					
Spletno nasilje					
Spolno nasilje					
Materialno nasilje					

2. Kdo vam je posredoval informacije o nasilju med učenci, ko je pouk potekal na šoli? (Možnih je več odgovorov.)

- Učenci, ki so bili deležni nasilja.
- Učenci, ki so bili v vlogi opazovalcev nasilja.
- Starši
- Učitelji
- Drugo

3. Kako pogosto ste bili obveščeni o nasilju med učenci v času šolanja na daljavo?

- Vsak dan
- Enkrat na teden
- Večkrat na mesec
- Manj kot enkrat na mesec
- Nikoli

4. O **katerih** oblikah spletnega nasilja ste bili obveščeni v času šolanja na daljavo?
- a) Žaljiva sporočila in komentarji na spletu
 - b) Izključevanje iz skupine
 - c) Ustvarjanje sovražnih skupin
 - d) Ustvarjeni lažni profili
 - e) Fotografiranje in snemanje brez dovoljenja in objava posnetkov
 - f) Predelava fotografij na žaljivi način
 - g) Obrekovanje (širjenje neresnic o nekom na spletu)
 - h) Vdiranje v profile
 - i) Grožnje
 - j) Deljenje intimnih posnetkov in izsiljevanje z intimnimi posnetki
 - k) Drugo
5. **Ali so učenci, ki so bili v času pouka na šoli deležni nasilja s strani vrstnikov, deležni nasilja tudi v času šolanja na daljavo?**
- a) Da, vsi učenci.
 - b) Da, vendar samo nekateri.
 - c) Ne, nihče izmed učencev, ki doživlja nasilje v šoli, ne doživlja nasilja v času šolanja na daljavo.
 - d) Ne vem.
6. **Ali menite, da je nasilja med učenci manj v času šolanja na daljavo?**
- a) Da
 - b) Ne
7. **Kdo vam posreduje informacije o nasilju med učenci, ko poteka šolanje na daljavo?**
- a) Učenci, ki so deležni nasilja.
 - b) Učenci, ki so opazovalci nasilja.
 - c) Starši
 - d) Učitelji
 - e) Drugo

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje.